

‘Jodendom geen andere religie’

Vaticaan document benadrukt erkenning eeuwig verbond tussen God en Israël

- ▶ Vaticaan wijst missie onder joden af
- ▶ Ook joden willen in christenen partners zien
- ▶ Toch blijft het Vaticaan zweren bij Christus als het enige fundament

Erik DE SMET

Een halve eeuw nadat het Tweede Vaticaans Concilie met de verklaring *Nostra aetate* de relatie tussen christenen en joden herijkte, kwam er op 10 december een nieuw Vaticaans document uit over die relaties. Daarin wordt gesteld dat het jodendom niet zomaar een andere religie is, dat christenen en joden familie zijn en dat hun dialoog dus is zoals die in een gezin. Van missionering onder joden kan geen sprake zijn.

Het betreft hier weliswaar geen leerstellig document, maar een theologische reflectie op basis van vijftig jaar gesprekken tussen joden en katholieken. Alle mogelijke inzichten worden samengeballd. Uitgever is niet de paus, wel de Commissie voor Religieuze Relaties met de Joden onder leiding van kardinaal Koch. Paus Franciscus besteedde echter zelf veel aandacht aan de verjaardag van *Nostra aetate*.

Volgens Frans Van den Brande, gewezen docent judaïca en pionier van de christelijk-joodse dialoog, is het document revolutionair omdat het nog weinig onderscheid maakt. „Bovendien kwamen er ook twee verklaringen van rabbijnen uit, een in Frankrijk en een andere van orthodoxe rabbijnen in Israël en de

Verenigde Staten”, zegt Van den Brande. „Daarin wordt gezegd dat, nu de katholieke Kerk het eeuwige verbond tussen God en Israël heeft erkend, joden voortaan christenen kunnen beschouwen als volwaardige partners. Onder rabbijnen heerste vaak wantrouwen tegenover de joods-christelijke dialoog, omdat ze vreesden dat christenen uit waren op bekering.”

Nadine Iarchy is actief in Joodse organisaties. In juni sprak ze paus Franciscus in Rome. „In Joodse kringen leven nog altijd trauma’s over christelijke bekeeringsjiver, zelfs vanwege christenen die Joden hielpen onderduiken voor de nazi’s. Daarom is die Vaticaanse verklaring zo belangrijk”, zegt Iarchy. „Vraag is echter hoe die stelling van Rome aan de basis van de Kerk ter sprake komt. Ik schrik nog altijd van de wijze waarop katholieken praten over Joden en Israël. Voor ons is het bestaansrecht van de staat Israël wezenlijk.”

„Het zijn de niet-Joden die worden uitgenodigd toe te treden tot Gods volk”

Het Vaticaanse document herhaalt de onjuistheid van de leer dat de Kerk de plaats van Israël innam. Neen, God plaatste integendeel joden en christenen naast elkaar. Hoe rijmt dat met uitspraken van Jezus zoals „Niemand komt naar de Vader, tenzij via Mij”? Het document stelt duidelijk dat er maar één weg naar het heil is, in Jezus Christus, maar dat dit niet betekent dat „joden uitgesloten zijn van Gods heil omdat ze Jezus niet erkennen als de Messias van Israël”.

Ook priester en Bijbelwetenschapper Hendrik Hoet is al jarenlang actief in de interreligieuze dialoog. Hij ziet de diverse religieuze culturen als onderscheiden gezinsculturen. „Een familie bestaat uit meerdere gezinnen”, zegt Hoet. „In elk gezin gelden eigen regels, eigen gewoonten en zelfs eigen riten. Het is niet omdat het er elders anders toegaat, dat de verschillende gezinnen niet onderling solidair kunnen zijn en af en toe samen een groot familiefeest kunnen houden.”

Volgens Hoet moeten we de Kerk en de schepping meer leren zien als de familie van Gods kinderen. „Waarom zouden wij de Joden moeten uitnodigen toe te treden tot Gods volk?”, vervolgt Hoet. „Zij zijn uit geboorte al lid van dat volk. Het zijn de niet-Joden die worden uitgenodigd toe te treden tot het volk Gods.”

Het Vaticaanse document is echter ook dubbelzinnig. Enerzijds zegt het dat christenen en joden elkaar voortaan willen bejegenen als broeders en zusters en dat hun dialoog een unieke betekenis heeft, want „intrinsiek aan onze religie” en volstrekt anders dan die met andere religies. Anderzijds zegt het dat je het Oude Testament slechts kunt begrijpen vanuit de persoon en de boodschap van Jezus Christus.

Frans Van den Brande en Nadine Iarchy zien in de verklaring een persoonlijk engagement van de paus die in Argentinië een bijzondere vriendschap met de joodse gemeenschap onderhield. „Is de paus echter niet te revolutionair voor de basis?”, vraagt Iarchy zich tot slot af.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Zorgvuldigheid

” Vorige week was er – voor de zoveelste keer in dit land – een rel over euthanasie. In een interview in *Het Belang van Limburg* had mgr. De Kesel laten verstaan dat hij euthanasie vanuit zijn geloof „niet evident” vindt en hij voegde daaraan toe: „Ik denk dat we ook op institutioneel niveau recht hebben om te beslissen dat we dat niet doen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan onze ziekenhuizen.” Daarmee zei hij op een voorzichtige wijze dat katholieke ziekenhuizen het recht hebben om geen euthanasie uit te voeren.

Of hij daarmee bedoelde dat het altijd moet worden geweigerd, of in sommige gevallen, viel niet met zekerheid uit de tekst op te maken. Dat belette politici niet om groot misbaar te maken en te beweren dat De Kesel daarmee ingaat tegen de euthanasiewetgeving in ons land. Dezelfde avond besloot de nieuwslezeres het VRT-Journaal zelfs met de woorden: „Kersvers aartsbisschop Jozef De Kesel heeft aangegeven wat de katholieke ziekenhuizen beter doen volgens hem: euthanasie weigeren. Maar de wet en de praktijk zijn anders.”

Hoemo de wet is anders? Juristen waren het snel met elkaar eens: mgr. De Kesels uitspraken waren perfect conform de wet. Overigens waren ze allereerst een opinie. Zijn de meningen niet langer vrij in onze Belgische democratie?

Twee dingen vallen in het bijzonder op. Ten eerste: sommige politici blijven hardnekkig hun best doen om euthanasie voor te stellen als een recht. Dat is het nochtans niet. Men heeft enkel het recht om euthanasie te vragen, maar geen enkele arts kan worden verplicht om op die vraag in te gaan. En instellingen, mogen die verplicht worden? Nee, zo blijkt zeer duidelijk uit de parlementaire besprekingen uit 2002, de periode waarin de wet werd gestemd. De toenmalige commissievoorzitter – een vrijzinnig logelid – verklaarde uitdrukkelijk dat instellingen het recht hebben om de toepassing van euthanasie te verbieden binnen hun muren. Geen enkel parlamentslid verzette zich tegen die interpretatie. Wie vandaag het tegendeel beweert, doet dus de waarheid geweld aan. Overigens, in de praktijk is er geen enkel ziekenhuis dat euthanasie verbiedt.

Het tweede wat opvalt is de onwetendheid en de stuitende slordigheid van sommige journalisten. Veel moeite kost het toch niet om de feiten even te checken? Die feiten zijn in dit geval eenvoudig: de aartsbisschop heeft het recht op een mening en zijn mening is nergens in strijd met een wet. Een paar telefoontjes volstaan om daarover bevestiging te krijgen. Nieuws maken is toch zoveel leuker als de feiten niet in de weg staan van een sappig verhaaltje.

De debatcultuur inzake euthanasie blijft in ons land bedroevend. Bij elke rel draait dezelfde trieste carrousel een rondje. Het doel is niet de mensen te informeren, maar katholieken de mond te snoeren en de kijk- en verkoopcijfers de hoogte in te jagen. Beschaafd en hoogstaand van mening verschillen is blijkbaar geen optie.

Hoe kan de Kerk daar nu zelf het best mee omgaan? Zeker niet door voortaan stilletjes te zwijgen of in besloten kring te zuchten dat we altijd verkeerd worden begrepen. Als we verkeerd begrepen worden, moeten we het beter uitleggen. En vaker. Zelfs al krijgen we aanvankelijk slaag, door het telkens opnieuw zorgvuldig uit te leggen, word je op den duur toch gehoord.

Die aanpak vergt wel een sterk doortimmerd verhaal, met de juiste nuances en een goede kennis van het terrein. Het levenseinde is een complexe aangelegenheid geworden, die niet in één of twee stellingen is te vatten. Katholieke ziekenhuizen verbieden geen euthanasie binnen hun muren, maar alles wijst erop dat ze uiterst zorgvuldig omspringen met leven en dood. Hun houding steekt schril af tegen de banalisering van de georganiseerde dood die sommigen nastreven. Indoctinatie bestrijden met zorgvuldigheid, zou dat geen sterke communicatiestrategie kunnen zijn? ”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Paus Franciscus en zijn beste vriend, rabbijn Abraham Skorka. © Belga Image